

Sovietske Rusko

Vznik povojnových totalitných systémov

- Demokracia po 1. svetovej vojne bola v ohrození. V niektorých krajinách ľudia uverili lacným sľubom a silným vodcom. Vznikajú totalitné a autoritatívne režimy.
- **Totalitné režimy** - komunizmus, fašizmus a nacizmus

Totalitné režimy svoju moc, ktorú má 1 strana alebo vodca uplatňujú všade v každej ľudskej činnosti od materskej škôlky až po dom dôchodcov. Sledujú, kontrolujú a riadia každého človeka, všetko čo robí, ako myslí. Každý má naplánovaný život, kto koná inak je potrestaný. Individualita je odsudzovaná, všetko sa kolektivizuje - robí spoločne.

Neexistuje sloboda, ľudské práva sa porušujú. Existuje cenzúra.

ZSSR 1917 - 1989, Nemecko 1933 - 45, Taliansko 1922 - 43

Autoritatívne režimy – ľudia môžu cítiť i relatívnu slobodu, nie sú sledovaní, kontrolovaní. Nesmú však kritizovať a búriť sa proti vláde. Ak to urobia zasiahne moc a budú potrestaní. Existuje len čiastočná sloboda, ľudské práva sú zväčša porušované. Existuje cenzúra.

Poľsko, Maďarsko, Rakúsko, Juhoslávia

Totalitarizmus a demokracia

- **Totalitarizmus** – porušovanie ľudských práv
- neexistujú slobodné voľby
- cenzúra, nesloboda
- centrálna riadená ekonomika
- všetku moc má strana, vodca
- štát, kolektív je dôležitejší ako jednotlivec
- **Demokracia** - ľudské práva, sloboda,
- voľná otvorená ekonomika
- moc sa strieda, systém brzd a protiváh
- moc sa strieda, slobodné voľby

Od revolúcie po vznik ZSSR

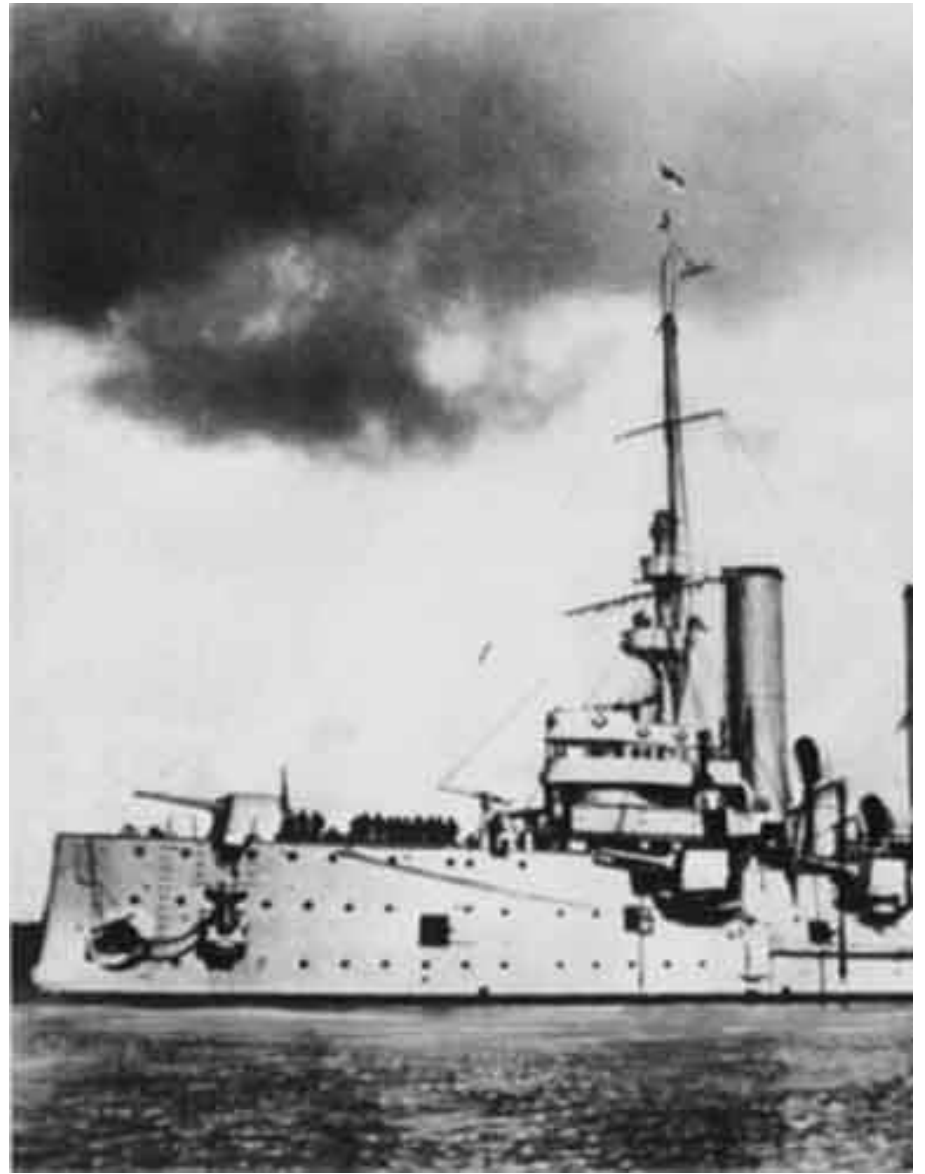
Po bolševickom puči 7. novembra 1917 sa život v Rusku zmenil, bežní ľudia i tú čiastočnú slobodu, ktorú mali za cára úplne stratili

Nastalo:

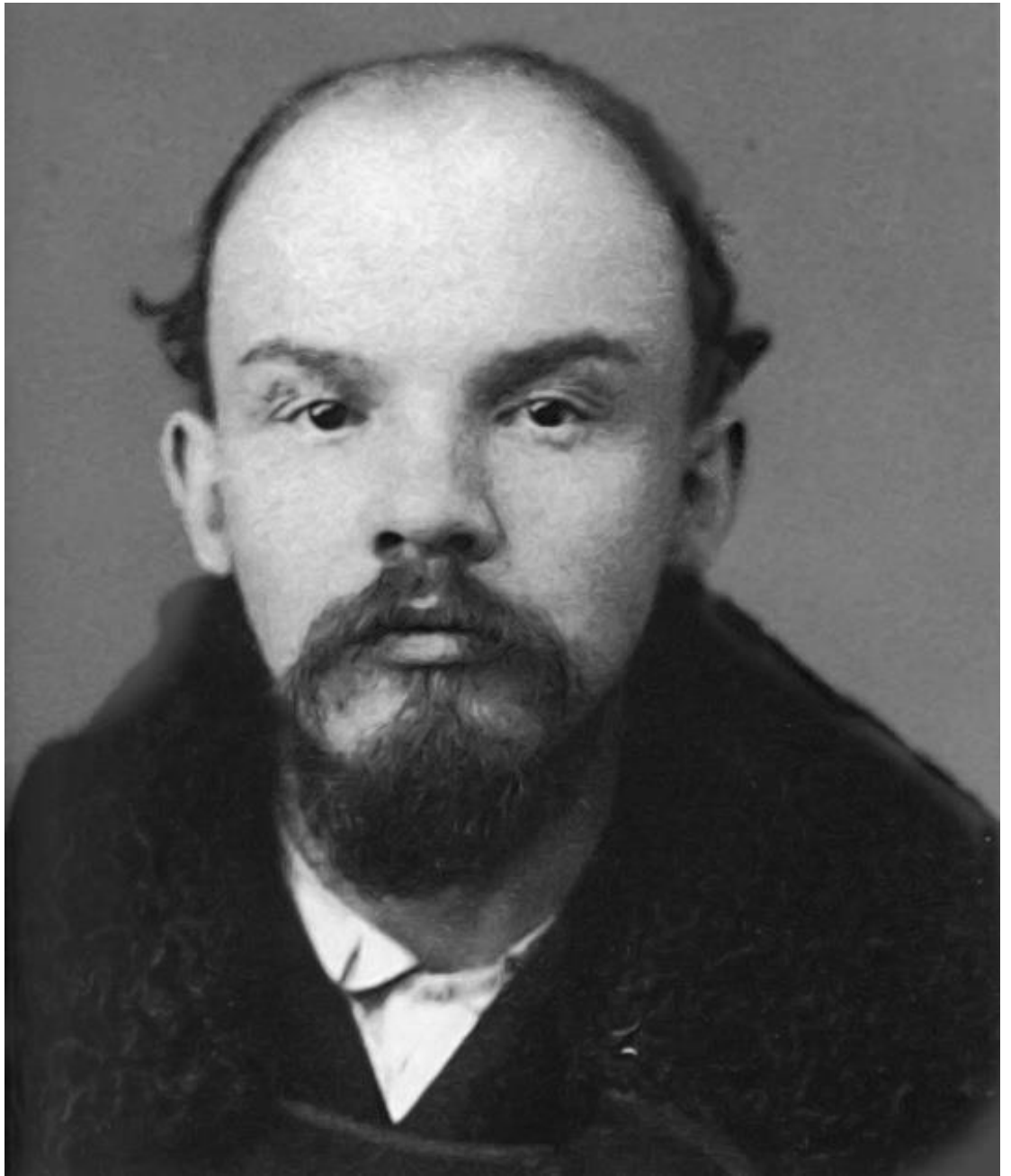
- upevňovanie moci bolševikov – diktatúra proletariátu
- 3.3.1918 - Brest – litovský mier – vystúpenie z vojny za cenu veľkých územných strát
- občianska vojna a zahraničná intervencia /1918-1920/
- vojnový komunizmus počas obč. vojny a intervencie, hladomor
bolševici boli v menšine, väčšina ľudí si neželal komunizmu. Nastala vojna: červenými – bolševikmi proti bielym – nebolševici
po 3 rokoch vyhrali červení. V krajine nastáva hladomor (Ukrajina)
- NEP/1921/ – nová ekonomická politika – oživenie hospodárstva
- Lenin chcel oživiť ekonomiku, preto na 3 roky povolil súkromné hospodárstvo. Ľudia sa začali mať lepšie. Stalin to zrušil, lebo súkromné vlastníctvo nezodpovedalo komunistickým ideám.
- 30.12.1922 – vznik ZSSR – zväz sovietskych socialistických republík (15)

Komunistická diktatúra

- Zámer vytvoriť beztriednu spoločnosť, kde nebudú bohatí, úspešní. Všetku moc má iba jedna trieda – proletariát. Proletár bol robotník a roľník, každý kto vytvára rukami nejaký hmotný statok. Preto napr. inžinieri, umelci, športovci, lekári, učitelia neboli proletariát. Neboli preferovaní. Neskôr však...
- Zámer bol zlikvidovať bohatých, zrušiť súkromníctvo, všetkým dať prácu za rovnakú mzdu, odstrániť konkurenciu, individualizmus, zaviesť centrálné plánovanie, kolektivizáciu. Súkromie neexistuje, všetci robia všetko spoločne. Znárodnenie majetku
- Komunizmus ruší náboženstvo hlása ateizmus.
- Nesloboda, žiadne ľudské práva, cenzúra, nesloboda

Lenin v roku 1905

Vývoj ZSSR – dvadsiate roky

- Bolševici po občianskej vojne (1921) upevňujú moc, zaviedla sa kolektívna vina. Vina alebo nevina sa posudzuje podľa toho do akej triedy si zaradení. Robotník, roľník, komunista – nevinný, obchodník, súkromný podnikateľ, cudzinec zo západu - vinný
- Vzniká ČEKA - komisia ktorá sleduje a kontroluje ľudí
- Zriaďujú sa prvé koncentračné tábory - gulagy
- vytvorenie unitárneho totalitného štátu – riadenie ÚV KS /jediná polit. strana/ - komunistická strana (bolševik = komunista)
- nástup Stalina k moci – od 1924 po smrti Lenina, odstránenie Trockého. Trocký bol rovnako krutý bolševik, ale mal inú predstavu o šírení komunizmu
- postupné upevňovanie osobnej moci – kult osobnosti /od 1928/
- oživenie hospodárstva – dosiahnutie predvojnovovej úrovne /1925/. Na úkor otrockej práce nepriateľov ľudu. To len vďaka politike NEP
- prechod na socialistické hospodárenie / završenie znárodnenia/

Lev Trockij

- Lenin za svojho nástupcu pokladal Leva Trockého, ale k moci sa dostal J. V. Stalin keď ho v r. 1924 vedenie strany zvolilo za Leninovho nástupcu.
- Stranícky zjazd, ktorý bol pod Stalinovým vplyvom vylúčil L. Trockého z boľševickej strany, tvrdiac, že ma názory, ktoré poškodzujú stranu.
- Trockij, zakladateľ Červenej armády, otvorene kritizoval Stalinov hospodársky program, narastajúcu byrokratizáciu ZSSR a odmietol Stalinovu teóriu "socializmu v jedinej zemi"
- Vypovedali ho z Ruska a Stalin ho dal r. 1940 zavraždiť.

Leninov

testament: Dokument známy ako Leninov testament je list tajne diktovaný Leninom od 22 do 29.12.1922 zamýšľaný ako príspevok na 12.zjazd, ktorý sa mal uskutočniť v apríli 1923. O liste vedeli iba jeho žena Krupská a dve sekretárky, ktoré vpúšťal k sebe. 10.3.1923 mrtvica ukončila Leninov aktívny život. Obávajúc sa rozkolu, Krupská držala list pod zámkom. Až po Leninovej smrti bol prečítaný na 13.zjazde strany. Všetci delegáti museli sľúbiť, že obsah listu udržia v tajnosti.

Vývoj ZSSR – tridsiate roky

- veľká premena krajiny – riešenie problémov zaostávania skokom“:

a/ **industrializácia** – budovanie priemyslu, najmä ťažkého priemyslu

b/ **plánovité riadenie hospodárstva** : /od 1929 päťročné plány/

riadenie hospodárstva štátom

c/ **kolektivizácia** – vznik „kolchozov a sovchozov“
vznik tzv. socialistickej poľnohospodárskej veľkovýroby
násilné likvidovanie odporu roľníkov – kulakov

Stalinova diktatúra

- nastolenie Stalinovej diktatúry, diktatúry proletariátu:
 - premena diktatúry strany na diktatúru jednej osoby
 - masové čistky – likvidácia odporcov režimu
 - prekonanie medzinárodnej izolácie
 - aktívna zahraničná politika v 30.rokoch
 - prepojenie ZSSR a medzinárodného komunistického hnutia
 - Komunistická internacionála sídlila v Moskve

Stalin sa orientoval na ťažký priemysel, roľník mal produkovať úrodu aby nakrmil robotníka vo fabrike. Roľníkom sa brala pôda, neostávalo im nič. Nastal 2 hladomor (Ukrajina) - cca. 10 miliónov mŕtvych. Nastala industrializácia krajiny

Stalin prenasledoval každého i členov rodiny, bol posadnutý mocou. Vybudoval si kult osobnosti. Má na svedomí viac mŕtvych ako Hitler. Vypisoval kvóty na prenasledovaných – koľko malo byť za týždeň uväznených a popravených. NKVD robila za neho všetku tú špinavú prácu

Rozsudok bol zväčša trest smrti.

gulagy

- Milióny ľudí boli deportovaní do táborov na nútené práce, ktoré vznikali na Sibíri.
- Nazývali sa gulagy.
- V krajine bol obrovský hladomor, teror kde zahynulo milióny ľudí .
- Priemyselná výroba rástla, poľnohospodárska produkcia klesala.
- Roľníci nemali takmer žiadne práva, nemali občianske preukazy, takže sa nedalo odísť z bydliska za lepšou prácou.

Gulag čiže sovietsky pracovný a koncentračný tábor (Gosudarstvennoje upravlenije lagerej) vymysleli už V. I. Lenin a F. E. Dzeržinskij (veliteľ tajnej polície ČEKA).

